

Jan Pospiech (1936-2020)

Z przykrością informujemy, że prof. Jan Pospiech zmarł 28 lutego 2020.

Jan Jerzy Pospiech urodził się 9 czerwca 1936 w Bytomiu. Tytuł magistra fizyki uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim w roku 1962. Od tego czasu do przejścia na emeryturę w 2006 był zatrudniony w Instytucie Metalurgii i Inżynierii Materiałowej (dawny Instytut Podstaw Metalurgii) PAN. Na początku jego zainteresowania koncentrowały się na właściwościach magnetycznych materiałów polikrystalicznych. Jego praca doktorska (pod kierunkiem Wojciecha Truszkowskiego) obroniona w 1969 dotyczyła wpływu tekstury krystalograficznej na właściwości ferromagnetyków. W tym czasie tekstury analizowano w oparciu o dwuwymiarowe figury biegunowe. Temat, który stał się fascynacją Jana Pospiecha i z którym jest zwykle kojarzony, pojawił się podczas jego pobytu u Hansa Bungego w Institut für Metallische Spezialwerkstoffe (DAdW) w latach 1969–1970; była to analiza tekstur oparta na trójwymiarowych rozkładach orientacji. Jan Pospiech wniósł duży wkład w rozwój tej dziedziny, w szczególności w metody wyznaczania i analizy rozkładów orientacji. Wyniki jego prac nad obszarami podstawowymi (tj. obszarami przestrzeni orientacji, w których każda geometrycznie różna orientacja jest reprezentowana tylko raz) są obecnie częścią każdego zaawansowanego systemu do analizy tekstur. W roku 1976 swoje dokonania podsumował w rozprawie habilitacyjnej „Analiza tekstury w oparciu o jej trójwymiarowe przedstawienie” (Zeszyty Naukowe AGH, Kraków). Był także współautorem (wraz z Jörnem Hansenem i Kurtem Lücke) niezastąpionych w tamtym czasie “Tables for Texture Analysis of Cubic Crystals” (Springer, 1978). W szerszej perspektywie jego zainteresowania naukowe obejmowały całą dziedzinę anizotropii właściwości materiałów polikrystalicznych. Koncentrował się na problemach teoretycznych, ale w ścisłym związku z praktycznymi zagadnieniami deformacji plastycznej, rekrytalizacji i przemian fazowych w metalach.

Jan Pospiech włożył wiele wysiłku w propagowanie prawdy i unikanie błędów. Jest znany z zauważenia „zjawiska duchów”, tj. obecności fałszywych składowych tekstury w rozkładach orientacji obliczonych z figur biegunowych. Uważano, że duchy były wynikiem przybliżeń w zastosowanej metodzie obliczeniowej (obcięcie szeregu). Jan Pospiech sceptycznie podchodził do tego wyjaśnienia. Sygnalizował ten problem innym, w tym Siegfriedowi Matthiesowi, który ostatecznie podał właściwe znacznie głębsze wyjaśnienie.

Jan Pospiech był aktywnym członkiem społeczności zajmującej się teksturami. W roku 1971 współorganizował w Krakowie konferencję, która okazała się drugą z prestiżowej serii konferencji ICOTOM. Współorganizował także szereg mniejszych konferencji, np. Sotama (z Janem Bonarskim) i konferencje dotyczące tekstur w Mogilanach. Był częstym gościem w Institute für Allgemeine Metallkunde w RWTH Aachen i Max-Planck-Institut für Eisenforschung w Düsseldorfie. Był stypendystą Fundacji A. von Humboldta w RWTH Aachen w latach 1973–1975 i 1992. W Krakowie stworzył cieszącą się międzynarodowym uznaniem grupę badawczą współpracującą z wieloma ośrodkami naukowymi (między innymi

w Niemczech, Francji, USA, Austrii, na Węgrzech). Wypromowała ona wielu doktorów nauk technicznych, a czterech jej członków osiągnęło status profesorów tytularnych.

Jan Pospiech był emocjonalnie zaangażowany w swoje badania. Entuzjastycznie mówił o swojej pracy, a także o innych zagadnieniach naukowych. Spośród wszystkich archetypów naukowca, Jan Pospiech należał do kategorii tych łagodnych, nieco roztargnionych. Powszechnie wzbudzał sympatię rozmówców. Był lubianą osobą o pogodnym usposobieniu. Będziemy za nim tęsknić i zawsze pamiętać jego naukową rzetelność.

Żonie i pozostałym członkom rodziny składamy wyrazy współczucia.

W imieniu obecnych i emerytowanych pracowników IMIM PAN,

Adam Morawiec i Jerzy A. Jura